

HARRAN ÜNİVERSİTESİ
GAP 1. MÜHENDİSLİK KONGRESİ-1996 Bildiri Kitabı

ŞANLIURFA İKLİM VE METEOROLOJİ DOSYASI

Hüsamettin BULUT Harran Üni. Mühendislik Fak.,ŞANLIURFA
M.İhsan ŞENOCAK Harran Üni. Mühendislik Fak.,ŞANLIURFA
Hüseyin KARASU Harran Üni. Mühendislik Fak.,ŞANLIURFA

ÖZET: Zirai araştırmalarda, meteorolojik çalışmalarda ve yapılar da enerji analizinde bölgeye ait iklimsel koşullar büyük önem taşımaktadır. Bir sistemin kurulması, işletme ve tasarım açısından optimizasyonun tam olarak yapılması için de meteoroloji ve iklim koşullarının göz önüne alınması gerekir. GAP' in merkezi konumundaki ve gelecekte kendisinden çok şey beklenen Şanlıurfa ilinde bu gibi araştırmaların yapılmasına yardımcı olunması ve yapılacak devlet ve özel yatırımlara veri sağlanması için meteoroloji ve iklim koşullarının dosyası ıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şanlıurfa, iklim, meteorolojik değerler

FILE OF CLIMATE AND METEOROLOGY FOR ŞANLIURFA

ABSTRACT:Regional climate conditions have carried big importance in agricultural researches , meteorological studies and energy analysis of buildings. In addition, for setting up new system, undertaking and desing of system to optimate conditions, it must be considered climate and meteorological conditions. Therefore, in this study, it is obtained the file of climate and meteorology for Şanlıurfa which is the key city of Southeastern Anatolia Project (GAP).

1. GİRİŐ :

İklimsel ve meteorolojik koşulların insanoğlunun sosyal , ekonomik,psikolojik,kültürel yaşamında ve teknik araştırmalarında büyük öneme sahip olduğu şüphesizdir. Özellikle zirai araştırmalarda ve yapıların enerji analizinde iklim ve meteorolojik koşulların etkisi büyüktür. Yeni yapılacak yatırımlar ve kurulacak sistemlerin tasarım ve işletmesinde de dış ortam koşulları gözönüne alınması gerekir . Bu alışmada Güneydoğu Anadolu Projesi'nin kilit şehirlerinden biri olan Şanlıurfa ilinin Meteorolojik ve iklim dosyası çıkartılmıştır. Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğünün verileri esas alınarak ortalama sıcaklık, nem, güneş radyasyonu,yağış, rüzgar hızı ve yönü uzun yıllar göz önüne alınarak incelenmiş iklim koşullarının aylık ve yıllık değişimleri bazı referans yıllar için gösterilmiştir.

2. DIŞ ORTAM SICAKLIğI:

Devlet Meteoroloji İşleri dış ortam sıcaklığını °C kaydetmektedir. 59 yıllık gözlemler sonucu aylık ortalama sıcaklık değerleri izelge 1.'de gösterilmiştir. Günlük maksimum ve minimum sıcaklık değişimi referans yıllar

için Şekil 1.'de gösterilmiştir. Günlük yağ termometre sıcaklığının yıl boyu değişimi ise şekil 2. 'de görülmektedir.

Aylar	Ort. Sıcaklık, °C	Maksimum Sıcaklık, °C	Minimum Sıcaklık, °C
Ocak	5.1	21.6	-10.6
Şubat	6.7	22.7	-12.4
Mart	10.3	29.0	-7.3
Nisan	15.8	33.9	-3.2
Mayıs	21.8	40.0	2.5
Haziran	27.9	42.7	8.3
Temmuz	31.5	46.5	15.0
Ağustos	31.0	46.2	15.5
Eylül	26.7	41.7	10.0
Ekim	19.9	37.8	1.9
Kasım	12.8	33.6	-6.0
Aralık	7.3	29.0	-6.4

Çizelge 1. Dış Sıcaklık Değerleri

3. NEM:

3.1. Mutlak Nem:

Devlet meteoroloji işlerinin kuru termometre ve bağıl nem değerleri esas alınarak mutlak nem (kg/kg);

$$x=0.622.\left(\frac{v.Pdb}{100.Patm-v.Pdb}\right) \quad (1)$$

eşitliğinden hesaplanmıştır. Burada, v bağıl nem (%), Patm (Pa) Atmosfer basıncı, Pdb (Pa) kuru termometre sıcaklığına bağlı olarak, su buharı doyma basıncını göstermektedir[1]. Mutlak nemin bazı referans yıllar için değişimi şekil 3.'te gösterilmiştir. Mutlak nemin yıllara göre değişimi şekil.4 ' de gösterilmiştir

3.2 Bağıl Nem

Bağıl nemin yıl boyunca günlük değişimi şekil.5. 'te gösterilmiştir. 59 yıllık gözlemler sonucu aylık ortalaması çizelge.2.' de gösterilmiştir.

Aylar	Ortalama Bağıl Nem,[%]
Ocak	71
Şubat	68
Mart	61
Nisan	55
Mayıs	44
Haziran	31
Temmuz	28
Ağustos	30
Eylül	33
Ekim	43
Kasım	58
Aralık	69

Çizelge 2. Ortalama Nisbi Nem

4. GÜNEŞ IŞINIM MİKTARI:

Yatay düzleme gelen toplam güneş radyasyonu miktarı uzun yıllar göz önüne alınmasıyla aylık ortalama değerleri ve ortalama güneşlenme süresi (saat/dak) çizelge.3.'te gösterilmiştir. Şekil.6. da referans yıllar için yatay düzleme gelen güneş ışınım miktarı görülmektedir.

Aylar	Ort. Işınım Miktarı, [MJ/m ² -gün]	Ort. Güneşlenme Müddeti,[gün/h]
Ocak	7.9	4.3
Şubat	10.9	5.3
Mart	15.2	6.5
Nisan	19.9	8.1
Mayıs	24.9	10.5
Haziran	28.5	12.6
Temmuz	28.6	12.9
Ağustos	25.8	12.0
Eylül	21.1	10.6
Ekim	15.1	8.4
Kasım	10.1	6.2
Aralık	7.3	4.3

Çizelge 3. Güneş Işınım Değerleri

5. RÜZGAR:

Çizelge.4.' te ortalama ve maksimum rüzgar hızı ve hakim rüzgar yönü gösterilmiştir.

Aylar	Ort. Rüzgar Hızı, [m/s]	Max.Rüzgar Hızı, [m/s]	HakimRüzgar Yönü
Ocak	2.0	25.2	Kuzey-Batı
Şubat	2.2	21.6	Kuzey-Batı
Mart	2.4	25.0	Kuzey-Batı
Nisan	2.3	28.5	Batı-Kuzey-Batı
Mayıs	2.4	22.4	Batı-Kuzey-Batı
Haziran	3.2	24.3	Batı-Kuzey-Batı
Temmuz	3.3	22.5	Batı-Kuzey-Batı
Ağustos	2.9	19.9	Batı-Kuzey-Batı
Eylül	2.6	26.2	Batı-Kuzey-Batı
Ekim	1.9	26.5	Kuzey-Batı
Kasım	1.7	19.4	Kuzey-Batı
Aralık	1.6	29.0	Kuzey-Batı

Çizelge 4. Rüzgar Hızı ve Yönü

6. YAĞIŞ:

Ortalama yağış miktarı (mm),ortalama yağışlı günler sayısı ve günlük en çok yağış miktarı (mm) çizelge.5.'te gösterilmiştir.

Aylar	Ort. Yağış Miktarı, [mm]	Ort. Yağışlı Günler	Max.yağış Miktarı, [mm]
Ocak	93.1	12.8	119.5
Şubat	70.3	11.0	73.6
Mart	66.2	11.0	55.9
Nisan	52.0	8.6	99.7
Mayıs	26.0	5.5	55.9
Haziran	2.6	1.2	12.3
Temmuz	0.6	0.2	9.7
Ağustos	0.6	0.2	9.3
Eylül	1.0	0.6	7.1
Ekim	25.0	4.6	117.1
Kasım	43.3	7.9	45.8
Aralık	82.4	11.0	68.6

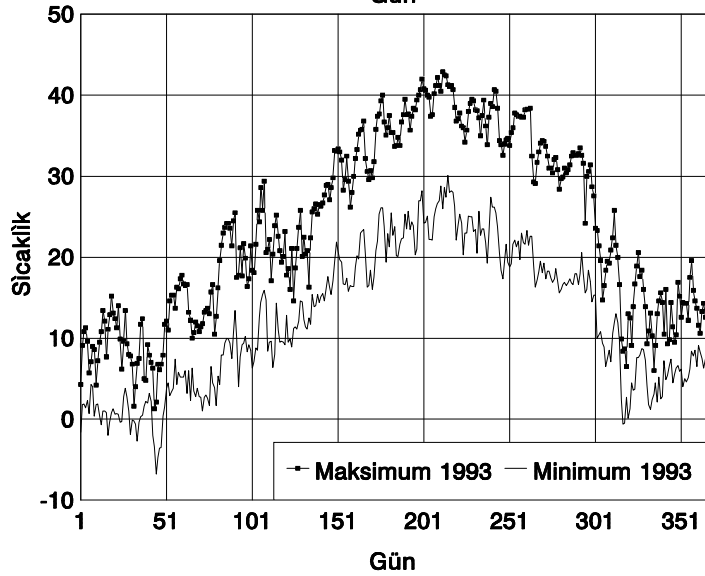
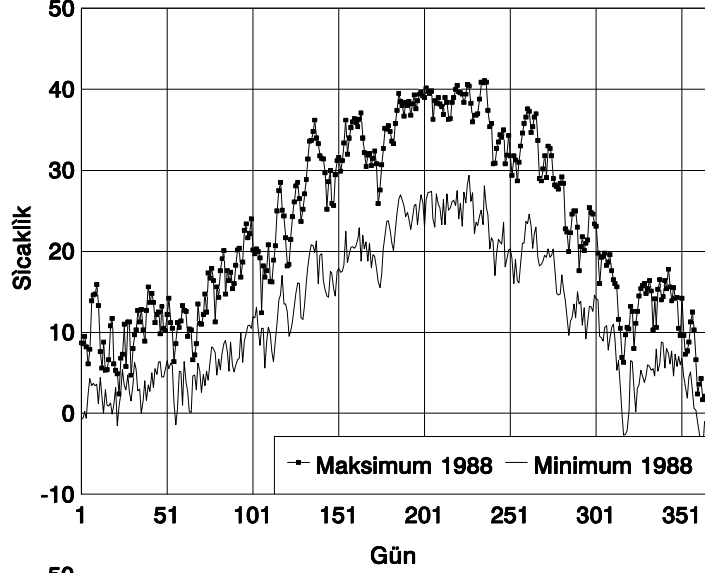
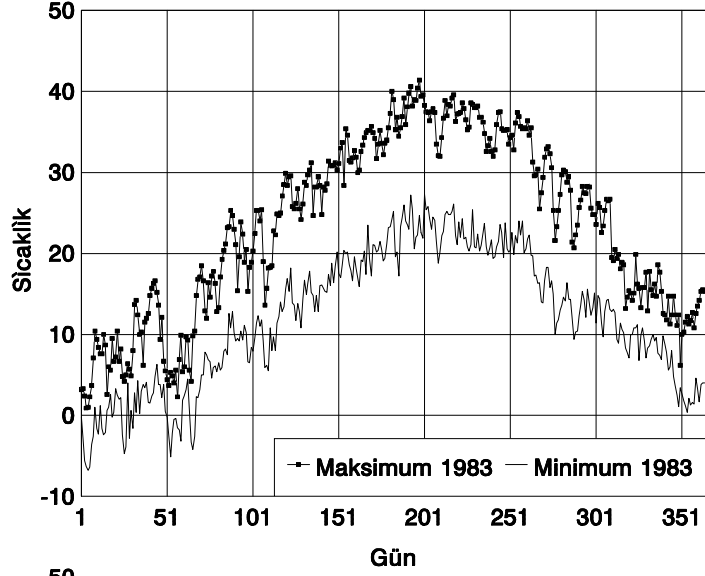
Çizelge 5. Yağış Miktarı

7.SONUÇ:

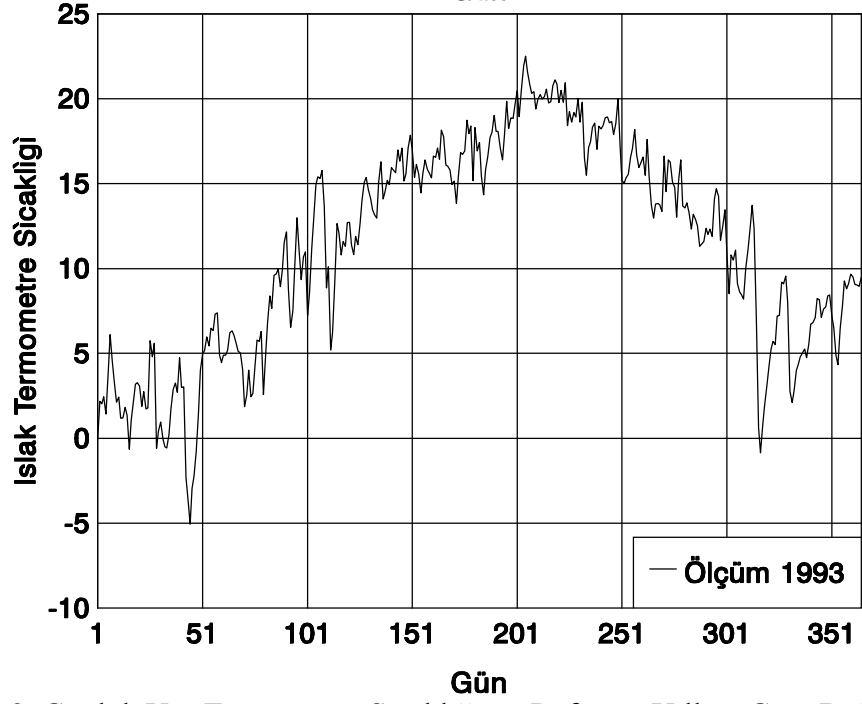
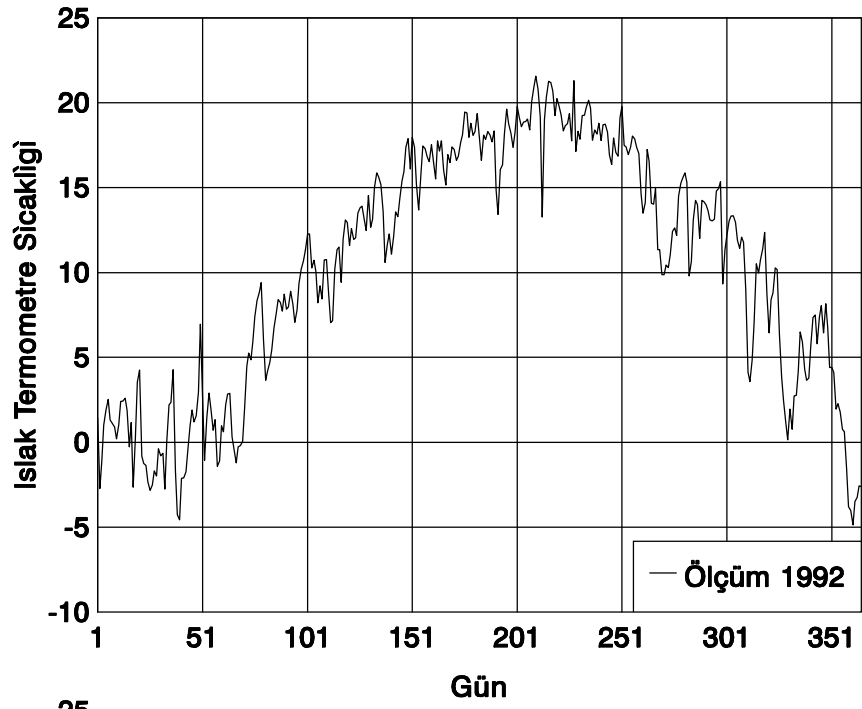
37°.08' Kuzey enlemi 38°.46' doğu boylamı 546.85 m rakımdaki şanlıurfa ilinin güneş potansiyelinin yüksek olduğu görülmüş. Bu alternatif enerji kaynağının iyi kullanması ve araştırmaların bunun üzerinde de yapılması gerektiğini göstermiştir. Sıcaklık ve nem oranlarına bakıldığında bölgenin şu anda kuru ve sıcak bir iklime sahip olduğu görülmüştür. 1980-1993 yılları göz önüne alındığında mutlak nemde bir artış gözlenmemiştir. Soğutma ve ısıtma projelerinde yaz dış ortam dizayn şartı olarak 43 °C kuru termometre, 24 °C yaş termometre sıcaklığı alınması , kış dizayn şartı olarak -6 °C ve rüzgarlı bölge seçilmesinin uygun olabileceği görülmüştür. Ayrıca hakim rüzgar yönünün batı olduğu görülmüş. Bunun bina yapımında ve tesis kurulmasında göz önüne alınması gerekir. İklim koşullarının 59 yıllık gözlem sonucu iklim koşullarının yıllık değerleri topluca çizelge.6'da gösterilmiştir.

Yıllık Ort. Sıcaklık, [°C]	18.1	Max. rüzgar Hızı, [m/s]	29
Maksimum Sıcaklık, [°C]	46.5	Ort. Güneşlenme Süresi, [h]	8.5
Minimum Sıcaklık, [°C]	-12.4	Ort. Güneş Işınımı, [MJ/m ² -gün]	17.9
Ort. Nisbi Nem, [%]	49	Ort. Toprak Sıcaklığı, 5 cm, [°C]	20.2
Hakim Rüzgar Yönü	Batı	Ort. Toprak Üstü Min. Sıcaklık, [°C]	9.5
Yıllık yağışlı Günler	74.8	Toprak üstü Min. Sıcaklık, [°C]	-16.1
Max. Yağış Miktarı, [mm]	119.5	Ort. Açık Gün Sayısı	176.2

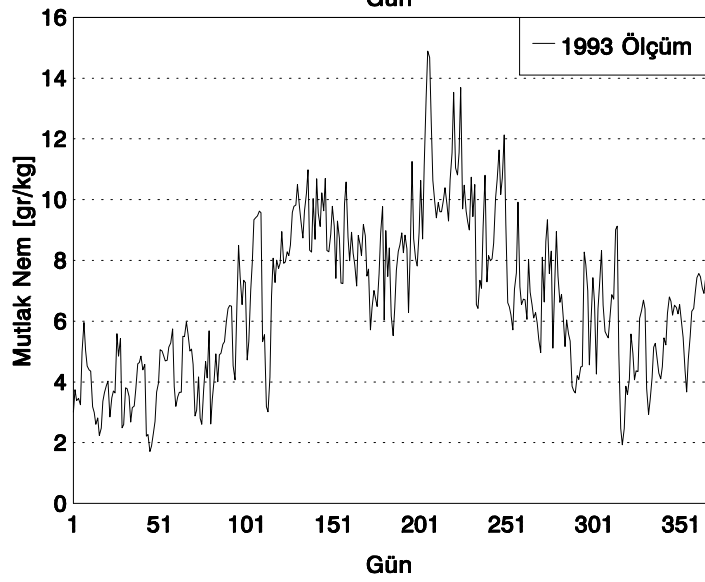
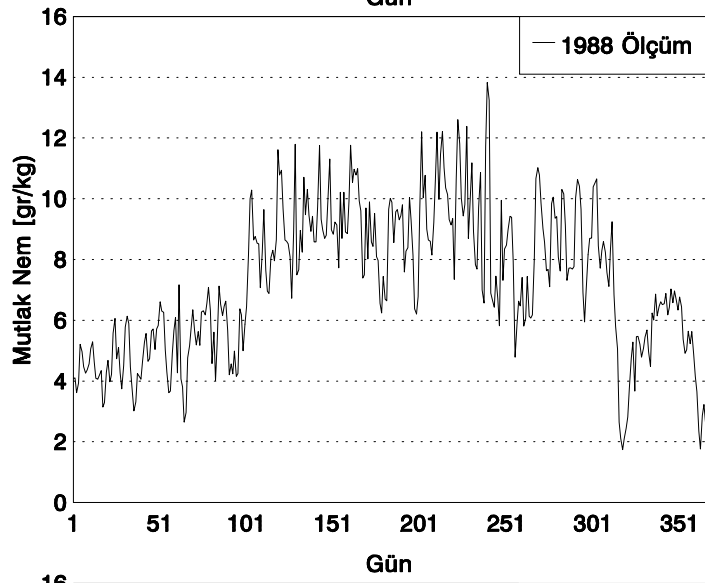
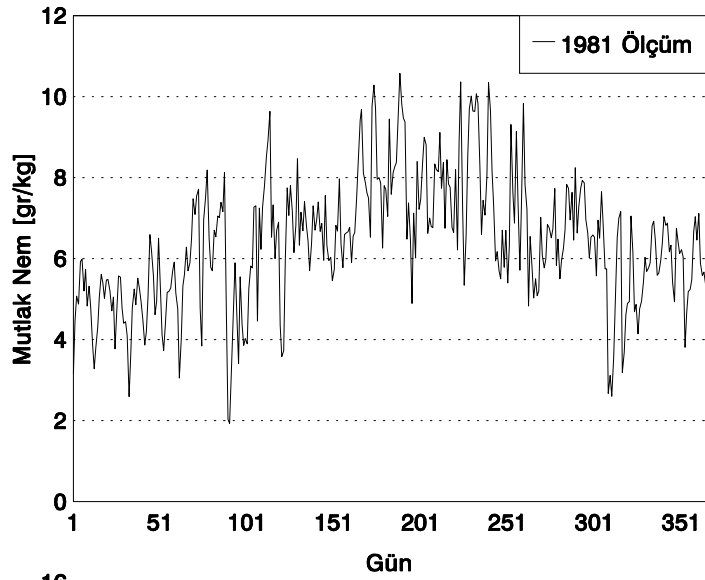
Çizelge 6. Yıllık iklim Şartları

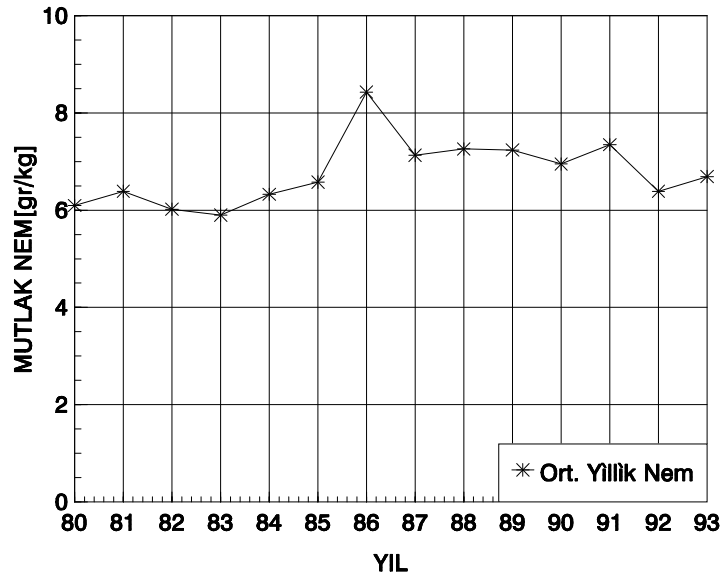
Şekil 1. Maksimum ve Minimum Sıcaklığın Referans Yıllar için Değişimi

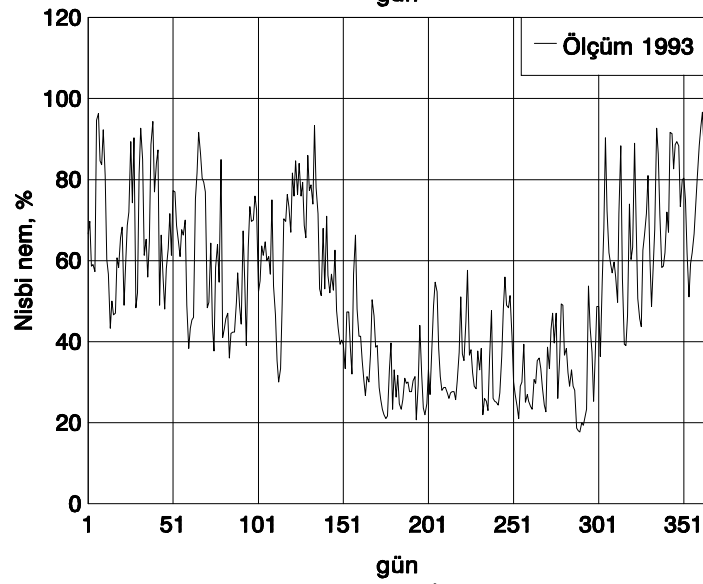
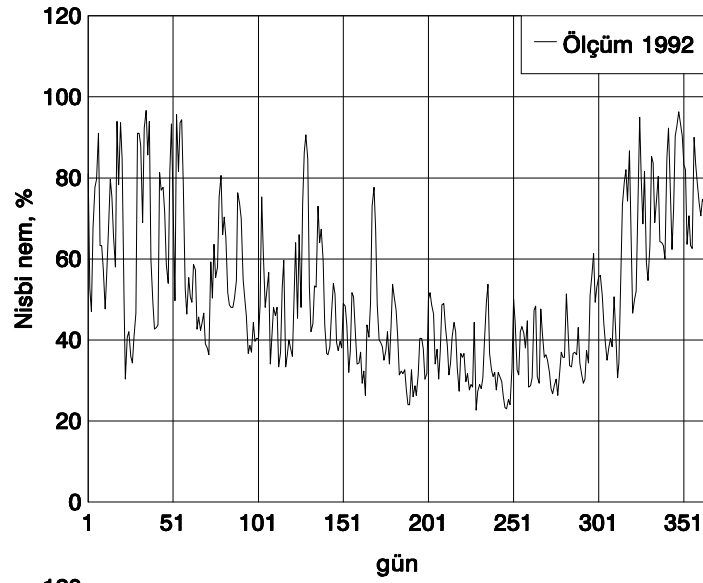
Şekil 2. Günlük Yaş Termometre Sıcaklığının Referans Yıllara Göre Değişimi

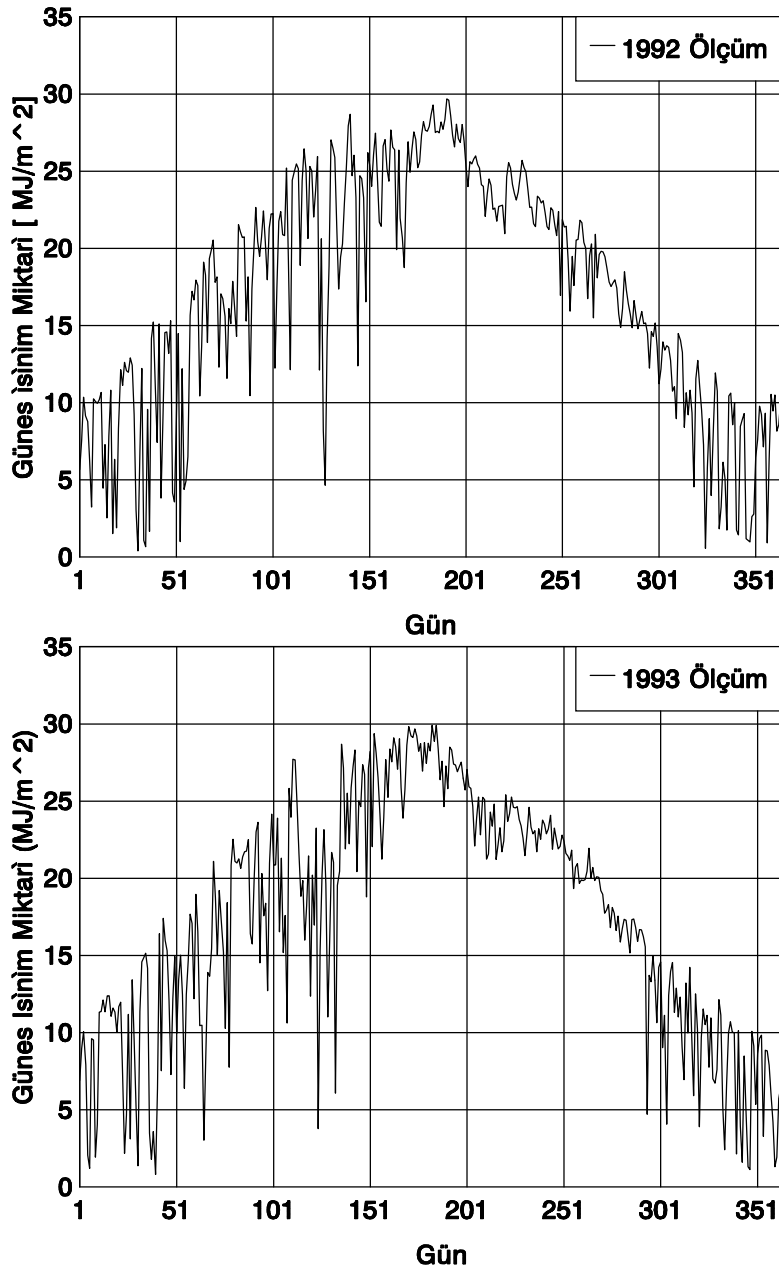
Şe kil 3. Mutlak Nemin Referans Yıllara Göre Değişimi

Şekil 4. Mutlak Nemin Yıllara Göre Değişimi

Şekil 5. Nisbi Nemin Referans Yıllar İçin Yıl Boyunca Değişimi

Şekil 6. Referans Yıllar İçin Güneş Işınım Miktarının Değişimi

KAYNAKLAR:

- [1] Yılmaz,T.,Ünal, Ş., Cihan, E., “Nemli Havanın Durum Değişimlerinin Bilgisayar Yardımı ile Hesaplanması “,Üçüncü Ulusal Soğutma ve İklimlendirme Kongresi Bildiriler Kitabı,Sayfa 325-332, Adana, 1994.
- [2] Gürses, A.Ç., Kumlutaş, D., “Referans Yıllar için Ankara, İstanbul, İzmir İllerine Ait Bilgisayar Destekli İklim Dosyaları”, İkinci Ulusal Soğutma ve İklimlendirme Kongresi Bildiriler Kitabı,Sayfa 147-156, Adana, 1992.
- [3] Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü,” Şanlıurfa İli Meteorolojik Değerleri ”.